

Handläggare
Louise Fröberg
Telefon: 08-50825145**Till**
Kommunstyrelsen

Remiss av Utkast till lagrådsremiss En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld

Kontorsutlåtande med hänvisning till kort remisstid

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2025/766

Förvaltningens beslut

Socialförvaltningens kontorslåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat Utkast till lagrådsremiss – En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld¹.

Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuellt våld och hedersrelaterat våld är allvarliga samhällsproblem som ofta har sin grund i psykiskt våld. Det drabbar inte bara den utsatta personen utan medför även stora kostnader för samhället. Som en åtgärd föreslås att kriminalisera psykiskt våld genom att föra in begreppet psykiskt våld som brott i brottsbalken. Lagändringen innebär att det ska bli straffbart att upprepat utsätta en person för kränkningar i form av förolämpningar, otillbörliga hot, tvång eller övervakning om kränkningarna sammantagna allvarligt skadar personens självkänsla. Psykiskt våld föreslås även att bli inkluderat i befintliga brottsrubriceringar som barnfridsbrott, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse och hedersförtryck. Brottet förolämpning föreslås ingå i nämnda brottsrubriceringar. Straffpåföljd föreslås vara fängelse i högst fyra år. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2026.

Förvaltningen lämnar inga invändningar och välkomnar förslaget att införa psykiskt våld som brott i brottsbalken och inkludera brottet i de nämnda brottskatalogerna fridskränkningensbrotten, olaga förföljelse, barnfridsbrott och hedersförtryck.

Bakgrund

Socialförvaltningen har genom kommunstyrelsen tagit emot Justitiedepartementets remiss av Utkast till lagrådsremiss - En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld.

Origo – resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld, har lämnat synpunkter via avdelningen för socialt stöd.

Ärendet

Justitiedepartementet presenterade under augusti 2022 promemorian *Straffansvar för psykiskt våld* (Ds 2022:18). Responsen från remissinstanserna varierade. Flertalet uttryckte oro över den föreslagna straffbestämmelsens tydlighet främst i relation till legalitetsprincipens krav om förutsägbarhet och tydlighet. I beredningsarbetet har ett nytt förslag tagits fram och presenteras genom Utkast till lagrådsremiss - En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld.

Utkastet föreslår ett införande av psykiskt våld som nytt brott i brottsbalken med beteckningen psykiskt våld. Det ska med regleringen bli straffbart att uppsåtligen och upprepat utsätta en annan person för kränkningar i form av förolämpningar, otillbörliga hot, otillbörligt tvång eller otillbörlig övervakning om kränkningarna sammantagna varit ägande att allvarligt skada personens självkänsla.

Psykiskt våld föreslås även att bli inkluderat i befintliga brottsrubriceringar som barnfridsbrott, grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning, olaga förföljelse och hedersförtryck. Brottet förolämpning föreslås också ingå i nämnda brottsrubriceringar. Förslag är att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juni 2026.

Avsikten med att införa den föreslagna brottstypen är att stärka det straffrättsliga skyddet mot psykiskt våld. Brottstypen är uppbyggt på två olika gärningssätt där den gemensamma nämnaren är att handlingarna ska vara upprepande och syfta till att allvarligt skada personens självkänsla. Antingen är gärningssättet att gärningspersonen utsätter en annan person för upprepade handlingar som är nedvärderande, förolämpande eller på annat sätt kränkande, alternativt att gärningspersonen otillbörligen kontrollerar en annan person genom att begränsa den personliga handlingsfriheten. Straffpåföljden för de brottsliga gärningarna föreslås uppgå till maximalt fyra års fängelse.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för strategi och utveckling med perspektiv från Origo, resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld vid avdelningen för socialt stöd.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget att införa begreppet psykiskt våld som ett brott i brottsbalken och därmed kunna lagföra dessa våldshandlingar. Förvaltningen ser positivt på utvecklingen att likt de nordiska grannländerna och flera andra länder tillkännage och kriminalisera psykiskt våld och med det uppfylla Istanbulkonventionens 33e artikel². Genom förslag till lagändring tillkännages allvarlighetsgraden av psykiskt våld och konsekvenserna som utsatta erfar.

I Socialstyrelsens dödsfallsutredningar³ har vid upprepade tillfällen konstaterats att både socialtjänsten och hälso- och sjukvården i förekommande fall underskattat riskerna med psykiskt våld. Forskning har bekräftat ett samband mellan våldsspiralens eskalerande av handlingar från verbala hot, förolämpningar och kränkningar till risk för dödligt våld utan att det nödvändigtvis föregåtts av fysiskt våld⁴. Riskerna med psykiskt våld har inte tagits på samma allvar som fysiskt våld. Mot bakgrund av det ser förvaltningen att ett tidigt ingripande med stöd av juridisk praxis kan förhindra risk för allvarligt våld med risk för dödlig utgång.

Vidare ser förvaltningen, med stöd av Origos förvärvade erfarenhet från arbetet med målgruppen unga utsatta för hedersrelaterat förtryck och våld, att det är nödvändigt att göra psykiskt våld straffbart. Detta för att öka möjligheterna att våldet erkänns och att samhället ges ytterligare verktyg att hantera våldets konsekvenser och kunna skydda utsatta personer. Inte minst för de personer som lever i en hederskontext där psykiskt våld så starkt reducerar den enskildes rätt till ett självständigt liv.

Förvaltningen välkomnar att på sikt kan föreslagna åtgärder bidra till ett brottsförebyggande arbete, inte minst för unga där psykiskt våld och våld via digitala arenor behöver förebyggas än mer för att minska normöverskridande överträdelser.

Likt vad flertalet remissinstanser har anfört till promemorian DS 2022:18 ser förvaltningen till viss del att avsaknaden av enhetlig definition av psykiskt våld och kontroll, kan vara försvårande ur ett rättsligt hänseende. Det finns en risk att det kan medföra en försvårande faktor att lagföra gärningar då de både ska kunna bevisas och uppsåt styrkas. I sak bör inte det överbrygga det

² Istanbulkonventionens artikel 33 ”psykiskt våld”, s 14 – Artikeln slår fast att parterna ska införa lagstiftning som gör det straffbart att uppsåtligt utsätta en annan person för allvarlig psykisk skada genom hot, tvång eller annan kränkande behandling

³ [Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall 2022–2023](#)

⁴ [Socialstyrelsens utredningar av vissa skador och dödsfall 2022–2023](#)

faktiska behovet av att stärka ett straffrättsligt skydd för att förhindra och förebygga risk för fortsatt våld.

Förvaltningen ser särskilt positivt på att det i remissförslaget, till skillnad från promemorian, har lyfts in att psykiskt våld ska inkluderas i brottskapiteln för barnfridsbrott och hedersförtryck. Det stärker barns skydd och gör att fler situationer där barn utsätts för våld i hemmet kan leda till rättsliga påföljder. Ur ett förebyggande perspektiv är detta positivt då barn som utsätts för våld i hemmet löper en ökad risk att själva utöva våld eller begå brott senare i livet. Införandet av straffbestämmelsen kan därför ses som en viktig förebyggande åtgärd som bidrar till att skydda barn och tillgodose barnets bästa.

Socialförvaltningens kontorsutlåtande översänds till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Utkast till lagrådsremiss En särskild straffbestämmelse för psykiskt våld

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-07-21
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-07-21